

držal svečo. Toda zaman je tipal in iskal. Postal je že nestrpen in vse globlje ril po senu. Pri tem hlastnem iskanju je popolnoma pozabil, da drži v levici živ plamen in — o gorje — dotaknil se je s svečo suhega sena! »Žžžžsss!« je nenadoma zašumelo in zaprasketalo in še preden se je Francek zavedel, kaj se godi, so že pred njim in nad njim švigali orjaški plameni. Da bi gasil, še pomisliti ni mogel. Saj se je komaj še prebil do vrat. Prav malo je manjkalo in požrešni plameni bi še njega zgrabili.

»Zažgal sem senik, zažgal sem senik!« je prestrašeno vzkliknil in kakor brez uma stekel v gozd. »Zbežati, skriti sel!« so vročično šepetale njegove ustnice in kakor pijan se je opotekal skozi goščavo. Zdaj je trdo padel na tla, zdaj se je udaril s glavo ob deblo in ujel v grmovju. »Bežati, bežati, proč, samo proč!« ga je gnalo kakor z bičem.

Zdajci se je nenadoma razlil po gozdu rdeč svit. Francek si je od groze zakril obraz. Iz vasi so se dvignili obupni klici: »Gori, gori!« in »bimm, bimm, bimm!« je udaril v zvoniku plat zvona. Hrup v vasi je postajal čedalje večji in že so slišali iz daljave zategnjeni glasovi gasilskih rogov. Vse je hitelo k požaru in kmalu je bila okrog gorečega senika zbrana vsa vas. Možje so prihiteli z lestvami in kavli, žene z vedri vode, toda silni ogenj je že zajel ves senik in reševalci so morali brez moči gledati, kako požrešni plameni nevzdržno požirajo svoj plen. Vroč dim je gnal cele snope gorečega sena proti nebu. Že so se začeli majati tramovi. Naenkrat je buknil silen plamen in s strašnim hruščem se je sesula streha. Neštevilno isker se je razpršilo daleč naokoli in padalo kakor ognjeni dež na travnik.

(Dalje.)

Mausser Karel

Sveta noč

Tako mehki nocoj glasovi so zvonov
kot mrtvih mater tihi blagoslov.

In Jezušček se v jaslicah smeji;
tako smeje se materam oči.

Čez gozd gredo in plavajo čez vas
kot skrbnih mater božajoči glas.

Nocoj je sveta noč in v mislih vsem
je srečno mesto Betlehem.

Francesco Torraca

Delo na sveti božični dan

Ilustriral Ant. Žnidaršič

V revni vasici je živel vdovec s kopico otrok, ki so bili še premajhni, da bi si sami služili vsakdanji kruh. Bil je silno ubožen in ni vedel, kaj bi začel, da bi mogel preživljati družino. Prestradani in razcapani so jokali in prosili: »Oče, lačni smo, kruha, kruha!«

Beseda: »Kruha, kruha!« je kakor nož rezala očetovo srce. Zmrazilo ga je do mozga ob misli, da pri hiši ni niti skorjnice kruha več. »Pojdite spat, jutri dobite kruha.« je mukoma izdaval iz sebe in hitel rahljati slamo na ležišču. Stisnili so se skupaj in lizali solze, ki so jim tekle po upadlih rjavih ličkah, dokler niso obnemogli in pospali.

Moža pa je gnalo ven v jasno, mrzlo noč. Ves potrht in nemiren je begal sem in tja in tarnal: »Sveti večer! Sveti večer! Mir božji se razliva na zemljo, le moja duša je nemirna in žalostna!« V svoji potrtosti ne opazi moža, ki se mu ta hip približa.

»Kaj si tako nemiren in potrht, dobri mož?«

»O, gospod, nič ni brez vzroka. Moji otročiči in jaz mrjemo od gladu. Pri hiši ni skorjice kruha in poleg tega nimam nobenega zaslužka. Umreti bomo morali od gladu, če nam ne pride sam Bog na pomoč.«

»Ali hočeš delati pri meni?« vpraša tujec.

»Delati, delati! Moj Bog, saj iščem vendar samo dela in zaslužka.«

»Dobro, pridi jutri rano na oni grič. Čakal te bom in ti odkazal delo. Pošteno ti bom plačal.«

»Jutri je vendar sveti dan, eden največjih praznikov v letu. Na praznik rojstva našega Gospoda ne bom delal. Ali pojutrišnjem in vse naslednje dni, izvzemši nedelje, vam bom zvesto služil in storil vse, kar boste zahtevali.«

»Če je taka tvoja beseda, potem zdravstvuj! No, če bi bila tvoja revščina dovolj velika, bi tako ne govoril.«

»Moj Bog, večje bede kot je moja, ne more biti.«

»Dobro, če je tako, stori, kar zahtevam, in gotovo ne boste poginili od gladu ne ti in ne tvoji otroci.«

V tem mu udari na uho jok in prošnja najstarejšega: »Oče, kruha, kruha!« In v srčni stiski reče: »Dobro. Storil bom, kar zahtevate, storil zaradi svojih otrok. Dobri Bog bo imel usmiljenje z menoj in mi odpustil.«

»Dobro, jutri te bom pričakoval na griču in ti dobro plačal,« reče tujec in odide.

Prihodnje jutro je ubogi mož zgodaj vstal, opravil jutranjo molitev in iskreno prosil Boga, naj mu odpusti, ker mora na delo, da preskrbi otrokom kruha. Vzame kramp in lopato in odide na grič. Tujec ga je že čakal in mu odkazal delo ter se poslovil.

V imenu božjem se je z vso vnemo lotil dela, kopal in krčil je zemljo, da mu je lil znoj z obraza. Ko se je sonce nagibalo proti zatonu, se je na smrt utrujen zleknil na rušo. Nestrpno je čakal plačnika. Čakal je in čakal, toda njega, ki ga je tako težko pričakoval, ni bilo od nikoder.

»Res sem nesrečen. Ves dan sem neumorno delal brez hrane, a sedaj zaman čakam na plačilo. Kesam se, da sem delal na božič, na sveti dan, ko se je rodil naš Odrešenik. Ubogi moji otroci niti ta večer ne bodo dobili kruha!«

Njegovo srce je bilo polno bolečine in bridkega kesanja. V pridušenem joku so polzele po upadlih licih vroče solze,

V tem trenutku zagleda neznanca, ki se mu bliža hitrih korakov. Na prvi pogled je spoznal, da to ni njegov delodajalec. Oni je bil suhega, neprijaznega obraza z lisičjimi očmi, ta pa je bil utelešena dobričina in miloba. Neznanec se ustavi pri kmetu in ga vpraša:

»Kaj ti je, vrli mož? Zakaj tako bridko zdihuješ?«

»Ajme, gospod, silno sem nesrečen. Neznani gospod, po videzu lovec, me je najel, da bi mu danes prekopal to zemljo, in mi obljubil bogato plačilo. Pri hiši ni mrvice kruha in moji ubogi otroci ginejo od gladi. Z nevoljo sem šel na delo, kajti današnji dan je sveti dan. Delal sem mnogo, kakor vidite, in dobro delal, tujca pa, ki je obljubil, da še pred sončnim zatonom pride in mi izroči plačilo, ni od nikoder.«

»Saj ga tudi ne bo, ti ubogi mož. Pa povej, zakaj pa si delal na sam sveti božič?«

»Ajme, saj nisem hotel in bridko sem se že kesal. Toda otročiči mi bodo pomrli od lakote, samo zato sem hotel prislužiti vsaj nekaj kruha.«

»Gotovo obžaluješ, da si delal na Gospodov dan?«

»Moj Bog, pa še kako!«

»Dobro, potolaži se. Jaz ti hočem plačati dnino. Tu imaš dragocen kamen. Dobro ga hrani, kajti ima čudovito moč. Kadar boš v potrebi, se pokrižaj in izreci željo in takoj ti bo pomagano. Dobil boš hrano in pijačo, obleko in denar, vse, kar boš potreboval. Nikdar več pa ne smeš opravljati kakega dela na Gospodov dan. Siromakom dajaj miloščino, nobenega ne odženi od svojega praga.«

»Tisočera hvala, dobri gospod! Bog vas blagoslovi!«

In kmet se je veselega srca in lahkih nog napotil proti domu. Otroci so ga težko pričakovali. Komaj so ga uzrli, so začeli kričati: »Oče, kruha, kruha!«

»Da, ubožci moji, takoj ga dobite!«

Stopivši v hišo, sname klobuk, se pobožno pokriža in reče: »Z dovoljenjem vsemogóčnega Boga želim nekoliko kruha in slanine za moje otročiče in zase, ki mrjemo od lakote.«

Nenadno je bil na mizi kruh s slanino. Radostno so segli po belem kruhu in slanini in se nasitili.

Nekaj dni nato je kmet kupil otrokom in sebi potrebno obleko in obutev. V dolini je kupil zemljo in si postavil novo hišo. Kmalu je postal najpremožnejši človek v okolici. Mnogi so ugibali, odkod ta izprememba. Marsikateri je trdil, da je kmet našel zaklad.

Bil je dober z vsemi, podpiral je ubožce in sirote in jim dajal hrano in obleko.

Ščasoma pa je popolnoma pozabil na svojo nekdanjo revščino, pa tudi na pogodbo. Prevzel se je in njegovo srce ni bilo več sočutno.

*

Kmet je sklenil prirediti razkošno gostijo, na katero bi povabil vse veljake domače občine, vse bogatine iz bližnje in daljne okolice.

Najeti rokodelci so več dni neumorno delali, da vse čim lepše pripravijo za sprejem gostov. Niti v nedeljo niso prenehali z delom, kajti kmet sam jih je priganjal k delu in jim obljubljal visoko nagrado. Najel je celo četo služabnikov, ki so v krasnih oblekah neslišno tekali po palači in z veščo roko pripravili vse potrebno za pogostitev.

Na slavnostni dan je določil dva služabnika, ki naj bi došle goste pozdravila, jim pomagala iz kočij in jim bila v vsem na uslugo. Dva druga služabnika je določil, da skrbno pazita, da ne bi prišel kak nevljubljen in nedobrodošel gost, ki bi utegnil motiti slavnostno razpoloženje.

Določeni dan je prihajala kočija za kočijo, iz njih pa so stopali povabljeni gostje.

V veselem razpoloženju so sedli gostje k bogato obloženi mizi.

V hipu se pojavi ob vhodu v palačo star berač, ves beden, pokrit z ranami in odet v cunjje. Nihče ni videl, od kod je prišel. Brž so prileteli služabniki. »Kako si prišel sem? Takoj se poberi!« Dvignili so palice, da bi udarili po njem, pa nekaj jih je zadrževalo.

»Usmilite se ubovega reveža, za božjo voljo vas prosim, vsaj košček kruha mi dajte,« je moledoval berač.

»Danes ne dobiš nič! Pridi drugič. Zdaj pa ven! Takoj, takoj!«

Prosjak pa se le ni hotel odstraniti. Na ves glas je prosil, da so ga čuli prav v dvorano.

»V imenu Boga, Odrešenika, ki je umrl na križu, vas prosim, spoštovani gospodje, dobrotljivi gospodje, vrzite vsaj košček kruha z vaše mize ubogemu siromaku, ki mrje od lakote...«

Kmet priteče iz dvorane rdeč od jeze in zakriči nad služabniki: »Ali vam nisem zapovedal, da nikogar ne puščajte noter, posebno ne prosjakov. Naženite predrzneža! Spustite naj pse!«

Psi so pritekli, toda nič žalega niso storili revežu, lizali so mu roke, se mu dobrikali in spremljali odhajajočega.

Razjarjen se je kmet vrnil h gostom.

*

Kmalu nato se je zopet razlegal veseli smeh gostov.

V tem dospje pred palačo krasna, vsa pozlačena kočija, v katero so bili vpreženi štirje iskri belci.

V kočiji je sedel kraljevič, odet v dragocena oblačila, vsa posuta z biseri.

Služabnik hitro pokliče gospodarja.

»Hitite pozdravit novega gosta, ki se je pripeljal v prekrasni kočiji. Gotovo je kralj.«

Vsi gostje so se dvignili, hiteli k oknom in se spraševali, kdo naj bi bil to. Nihče ga ni poznal.

S klobukom v roki in klanjajoč se skoraj do tal se približa kmet kočiji, ponižno proseč visokega gosta, naj izkaže njegovi hiši čast in blagovoli vstopiti.

»Hvala, ne bom stopil v tvojo hišo. Bil sem tukaj kot ubog prosjak, katerega si odgnal od hiše brez miloščine in celo pse si nagnal name. Sedaj, ko sem oblekel razkošna kraljevska oblačila, me ponižno prosiš, da bi vstopil. Toda najprej moram govoriti s teboj resno besedo. Prisedi!«

*

Kralj odvede kmeta na grič, na katerem je oni božični dan krčil zemljo, in mu reče:

»Kmetič, ti si torej pozabil, v kako bednem stanju sem te tukaj našel?«

Kmet pade na kolena. S skesanim srcem in povzdignjenimi rokami prosi odpuščanja.

»Dal sem ti bogastva, da bi lajšal bolečine trpečim, ko si sam okušal, kaj se pravi trpeti. Ah, hitro, le prehitro si pozabil pogoje, ki sem ti jih stavil. Nisi posvečeval Gospodovega dne, nisi se usmilil siromaka, celo pse si naščuval nanj. In sedaj si zopet tam, kjer sem te našel. Vse bogastvo ti bo odvzeto, ker nisi z njim ravnal po moji volji. Ako je tvoje kesanje odkritosrčno, moreš še dobiti odpuščanje. Spokori se! V potu svojega obraza obdeluj zemljo, na kateri stojiš!«

Neznanec izgine.

Sam ostane kmet naпусти kamniti zemlji, odprti vsem vetrovom in toči grenke solze kesanja.

Berač in kralj sta bila ena in ista oseba.

Bil je dobri in pravični Bog.

Prevedla Golobič Angela.

Polda Tone

Bajtarski Miklavž

Ilustriral Fr. Uršič

Na zapečku se je stiskalo pet razkuštranih glav. Pečarjevi otroci so molili k sv. Miklavžu. Očenaš za očenašem so že odmolili, pa se jih stari dobrotnik še ni spomnil.

»Nič ne bo,« se je skujal starejši Francè.

»Še malo dajmo, morda nam pa le kaj vrže,« je moledovala Minca, ki je bila šele v petem letu.

In so znova začeli:

»Pridi sveti Nikolaj — in obišči nas sedaj!

Vsi te pričakujemo, vsi se že radujemo.

Pridnim boš darov delil —

saj si vedno dober bil...

Če ne veš, kje smo doma,

naj te angelček pelja.«

Pa spet očenaš za očenašem. Na koncu vsakega pa se jih je oglasilo vseh petero: »Preljubi sveti Miklavž, malo nam vrzi, pa veliko prinesi!«

Mala Minca je pričakovala, da bo zdaj zdaj zaropotalo po hiši. Zadnji teden hodi sv. Miklavž po vasi, postoji pod okni in posluša: pridni otroci molijo, poredni pa se prepirajo in si nagajajo. In zgodi se, da včasih stari svetnik odpre svojo torbo, neslišno in nevidno odrine okno ali vrata in vrže otrokom kakšno malenkost. Menda more tudi skozi strop ali skozi steno vreči pred presenečene otroke. Vsaj Minci se je tako zdelo. Tudi Francè, ki se je vedno trudil, da bi videl, od kod je darilo priletelo, ni nikoli opazil ničesar.

Pravkar so začeli nov očenaš, ko je zaropotalo po sobi.

»Orehi!« so planili otroci izza peči. Na vik in krik je prišla mama.